

hitvédelmi
tea ház

Harry Potter

ÉS

FANTASZTIKUS
TÁRSAI

APOLOGIA KUTATÓKÖZPONT, BUDAPEST, 2006

The background is a purple-tinted image of a stone archway. In the center is a tall, slender column with a decorative capital. The archway opens up to a landscape with a castle in the distance, trees, and a waterfall. The text is overlaid on the right side of the image.

1. FEJEZET

KÉPZELET
ÉS FANTASY

A KÉPZELET SZEREPE AZ EMBERI ÉLETBEN

- ❖ A kisgyermek világnézetében a mese varázsvilága természetes
- ❖ A képzelet a lelki egészséget őrzi, pótol és feldolgoz
- ❖ A képzelet a hitéletben: ima, remény, empátia

A FANTASY MINT MŰFAJ

- ❖ Népmese, klasszikus, horror, vámpír, neobarbár és sci-fi sztorik
- ❖ Van *jó* és *rossz* fantasy: menekít vagy segít, a jó jó, a rossz rossz benne?
- ❖ Star Wars, Mátrix, Gyűrűk Ura, Narnia...
és Harry?

2. FEJEZET

A HARRY
POTTER-
JELENSÉG

A SZERZŐ: JOANNE K. ROWLING

- ❖ Gyermekkora, fiatalsága
- ❖ Írói pályája és Harry Potter születése
- ❖ A siker hatása életére

A SZTORIRÓL

- ❖ Párhuzamos világok: varázslók és „muglik”
- ❖ Harry árva gyerek, ellenszenves rokonok nevelik (Dursley-ék)
- ❖ Tizenegy éves, amikor kiderül, hogy varázsló
- ❖ Meghívót kap a „Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskolába”

A SZTORIRÓL

- ❖ Egy jóslat szerint le fogja győzni a gonosz Voldemortot („Tudjukki”).
- ❖ A küzdelemben hűséges barátai (Hermione és Ron) segítik.
- ❖ Minden kötet egy iskolaév története, Harry csak a nyárra megy haza.

AMI 1997 ÓTA TÖRTÉNT

- ❖ A hét tervezett kötetből hat rész megjelent
- ❖ Minden könyvkiadási, olvasástörténeti és bevételi rekordot megdöntött
- ❖ Spontán sikerek, erőltetett kiadói reklámok (JKR: Sorry!)
- ❖ Hollywood: eddig négy regény a mozikban
- ❖ Internet: HP rajongói oldalak, fan-fiction

AMI 1997 ÓTA TÖRTÉNT

- ❖ A rajongók: kiskamaszok, kamaszok, felnőttek, angolul tanulók
- ❖ Szakmai értékelés: vegyes
- ❖ Keresztény kritika: okkultizmus, erkölcstelenség vádja, könyvégetések
- ❖ Újpogány szervezetek: megnőtt az érdeklődés, de...
- ❖ Rowling: kitüntetések, vagyon, jótékonykodás

SAJÁT KUTATÁSAIM

- ❖ Utolsó idők, terjedő okkultizmus, ifjúság megrontása?
- ❖ Keresztények: nem olvassák, de elítélik, vagy tetszik nekik, de nem vállalják...
- ❖ Egyházi nyilatkozatok: óvó, elítélő, sátánózó...
- ❖ Gyermekpszichológusok, filozófusok véleménye
- ❖ Internet: rajongói és vitafórumok
- ❖ Nyugati keresztények pro és kontra
- ❖ Bibliai és mai okkultizmus

A LEGFONTOSABB KÉRDÉSEK, AMELYEKRE A VÁLASZT KERESSEM:

- ❖ Nem is kell elolvasni ahhoz, hogy megítélhessük?
- ❖ Igazak a keresztény vádak, hogy a szerző etikátlan magatartásra és okkultizmusra tanít?
- ❖ Van különbség az igazi mágia és a regénybeli varázslás között?
- ❖ Mit tehetnek a szülők az ilyen esetekben?

3. FEJEZET

A KERESZTÉNY KRITIKÁK ELEMZÉSE

1. A KÖNYVEK „HAT ÉVES KORTÓL” AJÁNLOTTAK, PEDIG KICSIKNEK NEM VALÓK

- ❖ Rowling nem a kisgyerekeknek szánta.
- ❖ Az 1-3. kötetet csak 11 év fölött, a 4. kötetet és a következőket csak 14 év fölött ajánljuk.
- ❖ Nem gyermek-, hanem inkább ifjúsági irodalom, de sok a felnőtt olvasó!

2. LEHET, HOGY ROWLING A GYEREKEKET RÁVETTE AZ OLVASÁSRA, DE CSAK EZT OLVASSÁK, MÁST NEM

- ❖ Az első hat kötet kb. 3000 oldal.
Sok gyerek (fiú!) többször is
elolvassa
- ❖ Kötelező irodalom és
keresztény ifjúsági irodalom:
miért nem elég vonzó?
- ❖ Hazai olvasás-szociológusok: a gyerekek mást
is olvasnak!

3. KÉPZELET ÉS VALÓSÁG ÖSSZEKEVEREDHET A GYEREKEKBEN

- ❖ Megragadó világ: ez műfaji követelmény, pozitívum
- ❖ A „varázslóvilág” egy gondolatkísérlet: mi lenne, ha lenne?
- ❖ Képzelet és valóság: a kiskamaszok igenis szét tudják választani

4. A REGÉNYEK ÉS A FILMEK EGYRE HORRORISZTIKUSABBÁK

- ❖ A könyv mindig jobb, mint a filmadaptáció (HP esetében két külön világ)
- ❖ 1-3. kötet: rengeteg a humoros elem (angol humor)
- ❖ 4. kötettől: érezhetően komolyodik, egy diák még meg is hal

4. A REGÉNYEK ÉS A FILMEK EGYRE HORRORISZTIKUSABBÁK

- ❖ Mindegyik részben vannak ijesztőnek ítéltető dolgok:

- *legendás szörnyek* (pl. sárkány, cerberus, baziliskusz)
 - *pszichés szörnyek* (mumus, dementor),
 - *emberi gonosztettek* (gyilkosság, kínzás),
 - pusztán *dekoratív elemek* (kísértetek).
- ❖ A szerző fegyvert is kínál a dementor (depresszió) és a mumus (félelem) ellen.

5. A TÖRTÉNETBEN GYEREKEK VANNAK ÁLLANDÓ ÉLETVESZÉLYBEN

- ❖ Természetes, hogy egy mesehős veszélyes helyzetekbe kerül.
- ❖ Az átélés (félelem vagy katarzis) korosztály- és médiumfüggő.
- ❖ Minden egészséges kamasz nagy dolgokat akar tenni, és tudja, hogy veszélyes.
- ❖ És a felnőttek? És a keresztények?

6. ROWLING VILÁGA ERKÖLCSILEG ZAVAROS, NEM MINDIG TUDNI, KI MELYIK OLDALON ÁLL, ÉS A POZITÍV HŐSÖK SEM MINDENBEN PÉLDAMUTATÓK

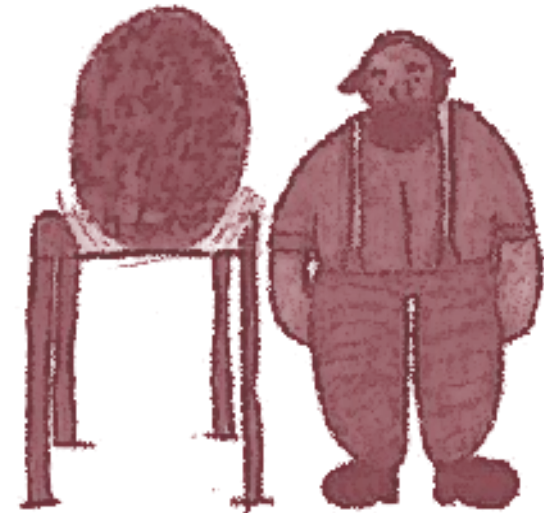
- ❖ A mese közvetett módon tanít, a gyerekek nem javulni, hanem azonosulni akar.
- ❖ A regény sem didaktikus, de van jó és rossz, és a jó mellett kell dönteni.
- ❖ A gonoszsággal szemben a szeretet a legnagyobb fegyver.
- ❖ Keresztény motívum: Harry azért él, mert valaki az életét adta érte.

6. ROWLING VILÁGA ERKÖLCSILEG ZAVAROS, NEM MINDIG TUDNI, KI MELYIK OLDALON ÁLL, ÉS A POZITÍV HŐSÖK SEM MINDENBEN PÉLDAMUTATÓK

- ❖ Realizmus: a mi világunkban sem mindig egyértelmű, ki melyik oldalon áll
- ❖ Harry mint pozitív hős esendő átlagember (akárcsak a Biblia hősei)
- ❖ A hősök hétköznapi tinik, könnyű velük azonosulni
- ❖ Harry hazudik, engedetlen, lop, csal... de a bűnlajstrom nem fair!

6. ROWLING VILÁGA ERKÖLCSILEG ZAVAROS, NEM MINDIG TUDNI, KI MELYIK OLDALON ÁLL, ÉS A POZITÍV HŐSÖK SEM MINDENBEN PÉLDAMUTATÓK

- ❖ Lelkiismerete mások segítségére szorul, de hőiesen cselekszik másokért.
- ❖ Harry jellembeli fejlődése jól nyomon követhető.
- ❖ Regénybeli értékek: barátság, bátorság, önfeláldozás, szorgalom, igazságosság stb.

7. A REGÉNYEKBEN A KARÁCSONY ÉS A KERESZTSÉG ERŐSEN PROFANIZÁLT FORMÁBAN JELENIK MEG

- ❖ A regényből alapvetően hiányzik a vallásosság.
- ❖ A keresztapa (angolul *Godfather*) csak hozzátartozóként fontos.
- ❖ Karácsony, Halloween és Valentin-nap funkciója az időtagolás és a helyzetteremtés.

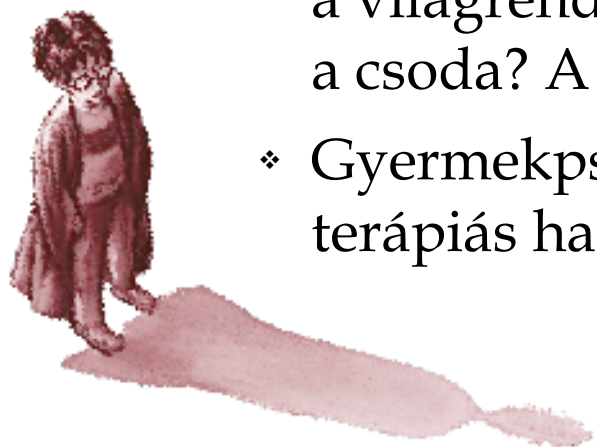
8. A TÖRTÉNET A BOSZORKÁNYSÁGOT JÓNAK ÁLLÍTJA BE, ÉS EZZEL A MÁGIÁT REKLÁMOZZA

- ❖ Rowling nem hisz a varázslásban, iróniával kezeli, a gyerekeket nem akarja ilyesmire rávenni.
- ❖ Nem fest egyoldalúan pozitív képet a varázslókról, világuk a miénk tükre.
- ❖ A regényben a „varázslás” egyesek veleszületett képessége (mint pl. a zenei hallás), de tanulását és gyakorlását mágiaetika korlátozza.

8. A TÖRTÉNET A BOSZORKÁNYSÁGOT JÓNAK ÁLLÍTJA BE, ÉS EZZEL A MÁGIÁT REKLÁMOZZA

- ❖ Észre kell venni: Harry bántalmazott, árva kisfiú, helyzetének javulásához csoda kell.
- ❖ Mágikus képességei akkor törnek elő, amikor a bántalmazás, a megaláztatás már elviselhetetlen.
- ❖ A csoda *deus ex machina*, szerepe a kompenzálás, a világrend megfordítása. Kik között normális a csoda? A varázslók közt (ezért pozitív figurák).
- ❖ Gyermekpszichológia: a bántalmazott gyermekekre terápiás hatást gyakorol.

9. A MÁGIA ÁLLANDÓ JELENLÉTE AZ IGAZI OKKULTIZMUS IRÁNYÁBA TERELI A FIATALOKAT

- ❖ A regénybeli varázslók, mágikus szimbólumok, okkult gyakorlatok, mitikus keveréklények kb. egyharmada valóban ismert, a többi Rowling képzeletének a terméke.
- ❖ A regénybeli „varázstechnikák” nem működnek: a kellékek nem beszerezhetőek, a paranormális képességek fejlesztéséhez nem ad tanácsokat.
- ❖ A regények nem a mágiáról szólnak!
- ❖ A könyveket százmilliók olvassák anélkül, hogy okkultistává válnának.

9. A MÁGIA ÁLLANDÓ JELENLÉTE AZ IGAZI OKKULTIZMUS IRÁNYÁBA TERELI A FIATALOKAT

- ❖ Ami valóban veszélyes: a Potter-regényekre ráépülő ifjúsági okkult irodalom (pl. *Tini boszorkányok*, *Mennydörgő évek*).
- ❖ Akikre veszélyes lehet: akik lelki sérülések miatt nyitottak az okkultizmusra (a regény ezt ítéli el).
- ❖ A mai újpogány szervezetek: ez nem mágia, emiatt nem növekedtek, reklámnak ellentmondásos.
- ❖ Tini wicca „menő” tálalással: ezreket érintő divat, korosztály-jelenség (lásd *Tini boszorkányok*).

10. A POTTER-REGÉNYEKBEN SZEREPLŐ MÁGIA AZONOS AZ ÓKORI ÉS A MAI MÁGIÁVAL

- ❖ A mágia lényege: Isten helyett túlvilági erők segítségét kérni, bonyolult és félelmetes praktikák segítségével.
- ❖ A Potter-regényekben a „varázslat” sosem túlvilági erő, hanem egyesek veleszületett képessége, amit csak komikus módon lehet felerősíteni (varázspálca, népi-latin varázsszavak).
- ❖ Mai wicca elv (Tégy bármit, csak ne árts!) nincs részletezve, így relatív. Rowling *mágiaetikát* ad: korhoz és diplomához kötik, ellenőrzik stb.

10. A POTTER-REGÉNYEKBEN SZEREPLŐ MÁGIA AZONOS AZ ÓKORI ÉS A MAI MÁGIÁVAL

- ❖ Az okkultizmusban a fehér és a fekete mágia ugyanazokat a túlvilági erőket használja jószándékú és ártó célra egyaránt.
- ❖ A Potter-regényekben a cél nem szentesíti az eszközt, a jók a sötét varázslatokat elvből nem alkalmazzák, ezekhez, és a főbenjáró átkokhoz az embernek is velejéig romlottá kell válni.
- ❖ Különbség van az igazi mágia, a kóklerség és a mesebeli varázslat között.

11. A BIBLIA ELÍTÉLI A VARÁZSLÁST, TEHÁT A POTTER-REGÉNYEKET IS

5Móz 18:9-14

Ha bemégy arra a földre, amelyet Istened, az ÚR ad neked, ne tanuld el azokat az utálatos dolgokat, amelyeket azok a népek művelnek. Ne legyen köztetek olyan, aki a fiát vagy leányát áldozatul elégeti, ne legyen varázslást űző, se jelmagyarázó, kuruzsló vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jövődömondó, se halottaktól tudakozódó.

Mert utálatos az ÚR előtt mindaz, aki ilyet cselekszik. Ezek miatt az utálatos dolgok miatt űzi ki előled ezeket is Istened, az ÚR. Légy feddhetetlen Istened, az ÚR előtt! Mert ezek a nemzetek, amelyeket elűzöl, jelmagyarázókra és varázslókra hallgatnak, de neked nem engedi azt meg Istened, az ÚR.

11. A BIBLIA ELÍTÉLI A VARÁZSLÁST, TEHÁT A POTTER-REGÉNYEKET IS

- ❖ **A regényben nem fordul elő:** emberáldozat, szellemidézés, halottaktól tudakozódás
- ❖ **Ami a regényben előfordul:** igézés, átokmondás, de sokszor nevetségessé téve: jelmagyarázás
- ❖ **Amit a Biblia nem említ:** asztronómia (csillagászat), bájitaltan, rúnaismeret, numerológia (számmisztika), legendás lények gondozása, gyógy-növénytan és mágikus növények gondozása, stb.

11. A BIBLIA ELÍTÉLI A VARÁZSLÁST, TEHÁT A POTTER-REGÉNYEKET IS

Gal 5:19-20 *A test cselekedetei azonban nyilvánvalók, mégpedig ezek: házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás, bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, viszálykodás, féltékenység, harag, önzés, széthúzás, pártoskodás;*

- ❖ A görög *farmakeia* (20. vers) valamilyen szer vegyi előállítására utal („méregkeverés”?)
- ❖ Harryék is tanulnak „bájitaltant” (angol *potion*), de nevetséges dolgokat is kutyulnak (szerencse- és boldogságelixír).

11. A BIBLIA ELÍTÉLI A VARÁZSLÁST, TEHÁT A POTTER-REGÉNYEKET IS

ApCsel 19:18-19

A hívők közül is sokan eljöttek, megvallották és elbeszélték ilyenféle mesterkedéseiket. Azok közül sokan, akik a varázslást űzték, összehordták könyveiket, és mindenki szeme láttára elégették. Mikor kiszámították a könyvek értékét, ötvenezer ezüstpénzre becsülték.

11. A BIBLIA ELÍTÉLI A VARÁZSLÁST, TEHÁT A POTTER-REGÉNYEKET IS

- ❖ Az efezusi történet előzménye: Szkéva és fiai
- ❖ A könyvégetés oka: tanulság mindenkinek, hogy semmit sem érnek
- ❖ Jézus az Úr, és ingyen segít!
- ❖ A Biblia sehol sem beszél a más vallású könyvek ellenállhatatlan szellemi hatásáról
- ❖ Az efezusi hívők tudták, mit égetnek el: megismerték és gyakorolták
- ❖ A roxfordi varázslóképző „tankönyveit” nem lehet komolyan venni.

12. EGY VARÁZSLÓTANONC NEM LEHET POZITÍV HŐS EGY KERESZTÉNY SZÁMÁRA

- ❖ Harry nem ezért vonzó, mert varázsképesége van, hanem a fantasztikus barátai miatt.
- ❖ A Potter-történetek nem a varázslatról szólnak, ahogy *A Gyűrűk Ura* és a *Narnia Krónikái* sem.
- ❖ A Potter-sorozatot fel lehet használni az erkölcsi nevelésben (baráti kapcsolatok, szerelem, a tanár-diák viszony, a szabályok szerepe, előítéletek, a helyes döntés fontossága, jó és rossz). Ezekről a témákról beszélgetve Isten természetes módon „előkerül”.

4. FEJEZET

ÖSSZE- FOGLALÁS

TANULSÁGOK AZ EDDIGI KERESZTÉNY REAKCIÓK ALAPJÁN

- ❖ A reakciók többet árulnak el rólunk, mint arról, amire reagálunk.
- ❖ Követnünk kell a jézusi aranyszabályt (Mt 7:12).
- ❖ Mi keresztények is ezen a kultúrán belül élünk, de nem evilág szerint – de tudjuk, hol a határ?
- ❖ A hívőket nem irányítani kell, hanem megtanítani gondolkodni (1Kor 10:15, 1Kor 14:20, Róm 14. fejezet)
- ❖ A Potter-ellenes egyházi nyilatkozatok: mennyit használtak vagy ártottak?

KIKNEK NEM AJÁNLOHATÓK A POTTER-REGÉNYEK?

- ❖ Akik nem tudnak mit kezdeni a mesével és a fantasy műfajjal,
- ❖ Akik a fantasy műfajon belül mást kedvelnek, pl. *A Gyűrűk Urát*,
- ❖ A tíz-tizenegy év alatti, átlagnál érzékenyebb kisgyerekeknek,
- ❖ Azoknak a keresztényeknek, akik szerint a mese-regényekre is érvényes a bibliai varázslástilalom, vagy korábban okkultizmussal foglalkoztak.

TANÁCSOK SZÜLŐKNEK A POTTER-REGÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN (IS)

- ❖ Szülői stratégia könyvekkel, filmekkel kapcsolatban: mi az, ami...
 - nyugodtan odaadható a gyerekeknek,
 - együtt olvasandó és megbeszélendő,
 - kidobandó vagy későbbre kell tenni?
- ❖ Meg kell ismerni mindent, amit a gyerek kezébe adunk vagy ott találunk.
- ❖ Meg kell ismerni a saját gyermekünket (kora, érzelmi fejlettsége, képzelőereje) és figyelni kell a reakcióira.

TANÁCSOK SZÜLŐKNEK A POTTER-REGÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN (IS)

- ❖ Ha a barátai között úgyis találkozik tiltott dolgokkal, jobb elébe menni, közösen megbeszélni.
- ❖ A szülőnek joga van nemet mondani, vagy időt kérni – tiltani csak megfelelő indokkal érdemes.
- ❖ Ne éljünk félelemben (lásd Isten ígéreteit *1Kor 7:14*, *2Tim 1:7* stb.)!

FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

Magyarul:

- ❖ Bagett, David & Klein, Shawn: Harry Potter világa – Milyen titkok rejlnek a Roxfort színfalai mögött? (Bp. Édesvíz, 2005)
- ❖ Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek (Gondolat, Bp. 1985)
- ❖ Kende B. Hanna: Harry Potter titka – A gyermek csodavilága (Osiris, Bp. 2003)
- ❖ King, Kate & Váczy András: Varázslók titkai – Daniel, Rupert, Emma (Ringier Kiadó, Bp. 2006)
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és a bölcsek köve (Animus, Bp. 2000) > HP1
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és a titkok kamrája (Animus, Bp. 2000) > HP 2
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és az azkabani fogoly (Animus, Bp. 2000) > HP 3
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és a tűz serlege (Animus, Bp. 2000) > HP 4
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és a Főnix Rendje (Animus, Bp. 2003) > HP 5
- ❖ Rowling, J. K.: Harry Potter és a Félvér Herceg (Animus, Bp. 2006) > HP 6
- ❖ Rowling, J. K.: A kviddics évszázadai (Animus, Bp. 2001)
- ❖ Rowling, J. K.: Legendás állatok és megfigyelésük (Animus, Bp. 2001)
- ❖ Smith, Sean: És megteremtette Harry Pottert (Magyar Könyvklub, Bp. 2002)

FELHASZNÁLT ÉS AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

Angolul:

- ❖ Abanes, Richard: Harry Potter and the Bible – The Manace Behind the Magick (Horizon Books, Pennsylvania, 2001); www.abanes.com
- ❖ Colson, Charles: Witches And Wizards – The Harry Potter Phenomenon (In: BreakPoint Commentary, November 2, 1999); www.breakpoint.org
- ❖ Neal, Connie: What's a Christian to do With Harry Potter? (Waterbrook Press, 2001); www.connieniel.com
- ❖ Veith, Gene Edward: Good Fantasy, Bad Fantasy (In: Christian Research Journal, Vol. 23/1); www.equip.org
- ❖ editor: Why We Like Harry Potter (In: Christianity Today, January 2, 2000); www.christianityonline.com

A felhasznált képek eredetije megtalálhatóak:

- ❖ www.lumos.hu; www.veritaserum.com; <http://corumcle.edres74.ac-grenoble.fr>